

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1740. usque ad annum 1742

Fleury, Claude

Augustæ Vindelicorum, 1787

VD18 90119649

§. 1. Nova operum S. Ephræmi Syri editio studio Cardinalis Quirinii
adornata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67882](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67882)

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

CONTINUATÆ.

LIBER CCXXIII.

BENEDICTUS XIV. PONTIF. MAX.
IMPERII ROM. VICARIATUS.

§. I.

Nova operum S. Ephremi Syri editio studio Cardinalis Quirinii adornata.

Nec huic sæculo deerant Viri eruditi, Sæc. XVIII.
quos continuum studium, indu- A. C. 1740.
stria atque ipsa natura ad evolvendos
Hist. Eccles. Tom. LXXVII. A præ-

Sæc. XVIII. præprimis veteres S. Patrum Codices
A. C. 1740. comparaverat. Facem his prætulerant
 doctissimi æternaque memoria dignissimi Patres Benedictini S. Mauri, quorum laboris assiduitati ac vigiliis universa Ecclesia in acceptis referre tenetur elimatissimas plurimorum Patrum editiones, hisque adjunctas præfationes notasque longe eruditissimas. Horum gloriam toti orbi adeo proficuum laudabilissime æmulatus est Angelus Maria Cardinalis Quirinius, Italiæ lumen, Purpuræ decus, Musarumque deliciæ, & totius sui Ordinis Benedictini ornamentum in paucis singulare. Hic jam anno hujus sæculi trigésimo secundo, quo a Clemente XII. Papa Bibliothecæ Vaticanæ Præfectura augebatur, curandæ novæ editioni operum S. Ephremi Syri animum adjecit. Floruit S. hic Pater natione Syrus sub Constantino Magno, eximia humilitate insignis, & tam vasta eruditione clarus, ut *Orbis Magister* passim nuncuparetur: ejus vero scripta, S. Hieronymo teste, Ecclesiæ Orientales pari ferme in pretio, quo Canonicos libros, habebant. Porro ejusdem doctissimas juxta ac piissimas lucubrationes ex græco idiomate omnium primus latinitate donaverat Gerardus Vossius Præpositus Tungrensis, qui suam versionem primum Romæ 1569. edi-

edidit, eamque anno reparatæ salutis Sæc. XVIII.
 millesimo quingentesimo octogesimo no- A. C. 1740.
 no Sixto V. nuncupavit. Præ cæteris
 vero hujus S. Patris opera, ut Quiri-
 nius nova editione latina donaret, ipsum
 sane operis præstantia, & contentæ do-
 ctrinæ ad convellendos Novatorum er-
 rores natæ soliditate permotum fuisse,
 minime dubium est, alias quoque sui
 selectus laborisque rationes explicat ip-
 semet in epistola nuncupatoria primo
 editionis suæ tomo præfixa his verbis:

„Quam Sanctitas vestra, dum me Ro-
 „manæ Sedis Bibliothecarii munere
 „auxit, expectationem mei sibi fecisse
 „fassa est Apostolicis literis ad me datis
 „die XXVI. Maii anni proxime elapsi,
 „ut nimirum ex Præfectura, operaque
 „mea sacrorum studiorum utilitas, ac
 „Vaticanæ Bibliothecæ ornamentum
 „proficiscerentur, eam, inquam, expe-
 „ctationem sustinere ac tueri, quoad
 „virium mearum imbecillitas patiatur,
 „nisi diligentissime curarem, nemo pror-
 „sus esset, qui me gravi piaculo absol-
 „veret. Itaque mora haud ulla inter-
 „posita in animum induxi, doctis illis
 „viris, quos Lyceum Vaticanum com-
 „plectitur, novas aliquas veterum Ec-
 „clesiæ Patrum editiones proponere,
 „quas collatis operis luculentas, atque
 „ad Vaticanos Codices emendatissimas

A 2

„ador-

Sæc. XVIII. „adornarent. Occurrit præ ceteris
 A. C. 1740. „sanctus Ephræm Syrus. Editioni
 „autem huic aggrediendæ, præter
 „Apostolici Bibliothecarii munus, quod
 „gero, haud levem stimulum adjun-
 „xit titulus sancti Marci, unde Car-
 „dinalatus meus ornatur: siquidem
 „id agens æmulari mihi videor egre-
 „gium studium, quo erga tanti Pa-
 „tris opera flagrasse præclarissimum ci-
 „vem meum, Cardinalem itidem sancti
 „Marci, Augustissimum Valerium, ve-
 „teres nonnullæ sancti Ephræm Editio-
 „nes eidem inscriptæ testantur. Ad-
 „dam præterea, Episcopo etiam Bri-
 „xiensi Editionis hujus curam satis apte
 „congruere, cum Brixensium typorum
 „laus fuerit, quod si non omnium pri-
 „mi, ut quidam autumarunt, saltem
 „inter primos, Opera sancti Ephræm
 „evulgasse comperiantur.“ Cæterum
 ad perficiendum hoc opus Cardinalis
 maxime utebatur cura & studio Josephi
 Simonii Assemani ejusdem Bibliothecæ
 Pro-Præfecti & Basilicæ S. Petri Cano-
 nici, qui natione Maronita, eruditione
 & linguarum maxime Orientalium pe-
 ritia apprime excultus sibi hoc onus a
 Cardinale ideo imponi credidit, quia
 Syrum Doctorem a Syro homine, si non
 pro dignitate saltem cum toto animi stu-
 dio viriumque conatu accipiendum esse
 exi-

existimavit. Præterea Quirinius in la-
 boris societatem pariter advocabat Pe-
 trum Benedictum Ambarachum pariter
 omnigenæ eruditionis Maronitam, qui
 in Pisano Athenæo diu sacrarum lite-
 rarum Professoris munere laudabilissime
 functus erat. Alterum igitur novæ
 hujus editionis tomum Cardinalis anno
 1736. Clementi XII. obtulit, & quæ in
 ea continentur, his verbis exposuit:
 „Benignitas illa singularis, qua Sancti-
 „tas Vestra manibus meis dudum obla-
 „tum priorem Tomum novæ Editionis
 „Operum sancti Ephrem e Vaticanæ
 „Bibliothecæ Lyceo prodeuntem exci-
 „pere dignata est, eadem mihi persua-
 „sit, haud minus liberaliter exceptum
 „iri Tomum alterum, qui in præsen-
 „tiarum itidem sub Sanctitatis Vestræ
 „auspiciis apparet. Sanctissimi, ac ce-
 „leberrimi illius Patris complectitur iste
 „Commentarios in sacram scripturam,
 „cujus anima eundem spiritus lumine
 „illustrasse, testatur S. Gregorius Nyf-
 „senus, atque Syriacum exhibet Tex-
 „tum, ipsum scilicet Syri Doctoris idio-
 „ma, cujus potiundi nulla unquam eru-
 „ditis Viris restabat spes, horum votis
 „eo tantum tendentibus, ut Græcis
 „saltem fruerentur. Jure itaque ac me-
 „rito, Beatissime Pater, Vaticana Tua
 „Bibliotheca, cujus mihi curam de-
 „man-

Sæc. XVIII.
 A. C. 1740.

Sæc. XVIII. „mandasti, magnopere gloriatur, quod
A. C. 1740. „locupletissimam modo S. Ephræm Edi-
 „tionem, Græcam scilicet & Syriacam
 „cum latinis interpretationibus profe-
 „rat; quando illa, quam centum &
 „quingenta circiter abhinc annis
 „Romæ suscepit Gerardus Vossius Præ-
 „positus Tungrensis, ac trium Romano-
 „rum Pontificum seu jussu, seu favore e
 „Vaticana Typographia evulgavit, san-
 „ctum Ephræm latine solum loquentem
 „exhibeat; ea vero, quæ post medie-
 „tatem sæculi decimi septimi mandante
 „Clero Gallicano de more in Comitiiis
 „generalibus congregato, seu suscepta
 „fuit, non ultra sexaginta folia perdu-
 „cta in ipso conatu defecerit; & postre-
 „mo, quæ sub initium præsentis sæculi
 „prodiit in Anglia, majoribus quidem
 „in Scheldoniæ Theatri typis ornetur,
 „at Græcum tantummodo Textum, Sy-
 „riacis proinde, quin ipsis Latinis de-
 „stitutum repræsentet. &c.

Tertium vero splendidissimæ hujus
 editionis tomum idem Cardinalis Qui-
 rinus Vaticanis typis ipsomet auspice
 adornatum anno 1741. Benedicto XIV.
 & anno 1743. quartum, nec non evo-
 lutis octo mensibus quintum tomum ob-
 tulit, in cujus epistola nuncupatoria
 præprimis hæc ejus verba ad Benedi-
 ctum

ctum XIV. notanda veniunt: „Præcla-
 „ram hanc editionem Orientalium Ec-
 „clesiarum sanctissimi, ac celeberrimi
 „Patris, cujus scripta apud easdem, di-
 „vo Hieronymo teste, locum ferme pa-
 „rem cum libris Canonicis obtinebant,
 „quamque, ceu firmissimum Catholicæ
 „veritatis præsidium, olim in votis ma-
 „xime habuit Clerus Gallicanus (nihil
 „tamen de Syriaco textu cogitans, quod
 „ejus assequendi spes omnis jam periis-
 „set) Præclaram, inquam, hanc Edi-
 „tionem, numeris omnibus absolutam,
 „si Nicolai V. temporibus Vaticana Bi-
 „bliotheca emississet, an non putas, Bea-
 „tissime Pater, eum Pontificem vel ex
 „hoc uno non beatissimum sibi futurum?

De sexto hujus editionis tomo Qui-
 rinius hæc addit: „Sextus tomus, qui
 „unice edendus superest, ut, statim ac
 „Roma discederem, prælo committi
 „posset, quæcunque opus forent, di-
 „sposui atque paravi, quin etiam refu-
 „gerem propriam pecuniam (quod alias
 „feci) ad typorum sumptus contribuere.“
 Cæterum Photius in perlegendis hujus
 Doctoris operibus vel maxime se esse
 admiratum testatur, quod *nire permoveat animos, altissimeque penetret, summo-
 pere delectet, & succo, sanguine, copia & suavitare plenissimus esset:* Magis adhuc

Sæc. XVIII. admirandum, & maxime commendandum in sancto hoc Patriarcha videtur, quod non modo ad debellandos veterum hæreticorum errores, sed & ad comprobandas fidei doctrinas, v. gr. de cælibatu, suffragiis mortuorum &c. quas Lutherus, Calvinus, ejusque sequaces impugnant, solidissima arma jam tot multis retro sæculis subministravit. Quid demum ad hæc Protestantes, dum, quod novissime negant, jam tot sæculis velut indubium dogma a tantæ auctoritatis ac doctrinæ Viro stabilitum legunt? Profecto dubium est, an quis magis imprudentiam, quam incitiam admiretur recentioris cujusdam Protestantis, qui hæc scribere non erubescit: *Etiamnum Catholici novis intenti sunt mediis, quibus persuadeant Protestantibus, Romanam Ecclesiam omnibus esse antiquissimam, eorumque dogmata esse eadem, quæ primitiva N. Testamenti Ecclesia professa est. Ad id deservire censent hucusque incognita S. Ephremi opera, quorum editio hæctenus Romæ adornata fuit. Fidei doctrinæ, quas hic Sanctus tradit, ad amissim conveniunt cum fidei dogmatibus Ecclesie Romane: jam anticipata in suis operibus contra Lutheranos & Calvinistas arma acuit, & controversias novissimis temporibus contra S. Sedem Romanam motas, suo jam ævo*
plene

Unparthei-
sche Kir-
chenhisto-
rie. Tom. 3.
p. 671.

plene decidit. *Ast hac ipsa de caussa* Sæc. XVIII.
Protestantes illius opera pro suppo- A. C. 1740.
sitiis habere malunt. Proh! quam
 crassa ignorantia! quam effrons temeritas!
 Ergone hucusque incognita erant S. Ephræmi opera, quæ tam amplis e-
 logiis jamjam S. Hieronymus, Gregorius Nyssenus, Sozomenus & alii quam
 plurimi passim celebrant, quorum etiam
 tot Codices Syriaci & Græci in pluri-
 mis Bibliothecis exstant, tot versiones
 latinæ jam 1589. Romæ, Colonix,
 Antverpiæ &c. prodierunt? Et hæc so-
 lus ignorat tantus Magister, tantusque
 Historicus; legat saltem sui Cavei Hi-
 storiam literariam pag. 149. & de sua
 inscitia erubescere & saltem fateri di-
 scat, quod hic sanctus Scriptor *hæreti-*
cos Ecclesiæ Catholicæ doctrinam corrup-
pentēs vehementer detestatus sit, eorumque
fraudes & versutias mira dexteritate &
acumine sæpius redarguerit. Hæc sibi
 suisque dicta credat: Quo ruis autem,
 dum una ex parte negare non audes,
 fidei Catholicæ dogmata ab hoc Au-
 ctore jam ineunte hoc sæculo IV. stabi-
 lita fuisse, ex altera vero te non pudet
 affirmare, quod *ea de caussa* Protestan-
 tes, ne se a veteris Ecclesiæ doctrina
 fæde recessisse fateri cogantur, potius
 hujus Sancti libros pro supposititiis ha-
 bere malint, modestius & cautius sane

Sæc XVIII. loquuntur & honori suæ sectæ consulunt
 A. C. 1740. Protestantes eruditi, qui duntaxat optant, ut si non Syriacis (quæ tamen magno numero in Bibliotheca Bodleiana Lugduno-Batava alibique reperiuntur) saltem Græcis frui liceret, sicque ad fontes paulo propius accedendi, & de versionibus, quas habemus, certius judicandi copia daretur. Hi ne quidem somniant Ephræmi opera ideo supposititiis adscribere, quia ibi nimis aperte propugnantur fidei Catholicæ dogmata, quæ Novatores ex Albo novellæ suæ doctrinæ expunxerunt: Quid enim hoc aliud esset, quam ad plenam lucem meridianam oculos claudere, ne lumen videatur? quid magis expeditum ad stabiliendos novos errores, & elidenda antiquæ veritatis testimonia, quam pro arbitrio dicere, ea esse supposititia? Ita quondam Lutherus, ne suam doctrinam S. literis adversam esse manibus palparetur, libros & textus, in quibus vera doctrina continetur, vel expunxit, vel depravavit, vel pro apogryphis habuit: si autem ita agere liceret, quodnam veritatis testimonium ab ejusmodi corruptorum petulantia fatis tutum erit?

Attamen sub idem tempus alia magis seria ac erudita movebatur controversia inter clarissimum P. Augustinum Cal-

Calmetum Benedictinum, & P. Turnemini-
 um agitata: occasionem eruditæ
 liti dedit ejusdem S. Ephræmi sermo *de*
resurrectione, qui etiam inscribitur in
pretiosam & vivificam Crucem. Ibidem
 enim versiculus 9. Psalmi nonagesimi
 quinti ita refertur: *Dominus regnavit a*
ligno. Ita quoque Ecclesia in Hymno
Vexilla Regis &c. qui Theodulpho ad-
 scribitur, canit: *Impleta sunt, quæ con-*
cinit David fidei carmine dicens in Natio-
nibus regnavit a Ligno Deus. Jam ve-
 ro Turneminius hanc particulam *a Ligno*
 apud ipsum S. Ephræmum legi propu-
 gnabat, nec immerito; quippe Gerar-
 dus Vossius hujus sermonis Interpres
 hoc verbum ipsi textui suæ versionis ni-
 hil prorsus hæsitans inseruit, & in scho-
 lio ad hunc sermonem confidenter affir-
 mavit, ita apud Authorem hunc (Ephræm)
 haberi, nec non apud S. Augustinum &
 in Psalterio veteri ac Romano (a ligno)
 addi, uti hic apud Ephræm. Itaque Vossii
 testimonio ac lectioni sine ulteriori crisi
 & ne quidem inspecto ullo Codice Va-
 ticano insistens Turneminius in epistola,
 quæ Auctori Mercurii Gallici inscripta
 ad mensem Septemb. an. 1733. recita-
 tur, velut de triumpho certus pronun-
 tiat, quod nimis audax esset, qui hanc
 additionem toti Orienti incognitam fuisse
 diceret: Eandem S. Ephræm Syrus in suo
 pri-

Sæc. XVIII.
 A. C. 1740.

Vid. Lyra-
 num in hunc
 Psalm.

Sæc. XVIII.

A.C. 1740.

primo sermone de resurrectione citavit, necesse igitur est, hunc illam legisse in Manuscriptis Codicibus, versionis Syriacæ suæ Ecclesiæ, in versione ex septuaginta facta, quæ æque antiqua, ac ipsa est Ecclesia; nec posteriores versiones parem habent auctoritatem. . . . . Dubitari nequit, prætensam hanc additionem jam ante ipsam Christi fidem in quibusdam Syriacis Codicibus extitisse, doctus enim Tryphon Justinum confutasset, falsificationis quod hic S. Doctor Judæis objecit, in Christianos rejiciendo; doctus enim hic Rabbinus Justino dixisset, Codices scriptos, ubi vestra Prophetia legitur, primum post Christianæ Religionis ortum in lucem prodisse, & Christianorum manibus fuisse inventos; hoc factum proferre ausus non est; notum enim sibi habuit, hanc additionem haud magis antiquam esse, quam Christianismum. Verum Calmeto in citati Psalmi versum ea infedit opinio, illud a ligno primum ex Christiana pietate ad marginem libri fuisse adscriptum, ac demum ex margine ad ipsum librum & textum sermonis Syriaci irreplisse. Huic quoque sententiæ adstipulatur Cardinalis Qurinius, qui huic controversiæ, quæ sua ætate acrius quam unquam revixerat, finem imponere intentus, dum novæ editionis adornandæ studio insudaverat, hanc in

rem

Sæc. XVIII.
A.C. 1740.

rem vetustissimos omnes Codices Vaticanos, qui hunc S. Ephræmi sermonem præferebant, solertissime evolvit, deprehenditque, hæc verba in omnibus (ne uno quidem excepto) Codicibus desiderari, imo ne quidem in Anglicis, unde editio Oxoniensis operum S. Ephræmi desumpta est, nec etiam in Veneto Codice Bibliothecæ S. Marci reperiri. Insuper Quirinius in Bibliotheca Monasterii S. Galli binos Psalmorum Codices antiquitate atque ornatu præstantissimos sedulo evolvit, exploraturus, an inde lectio *regnabit a ligno* probari posset, cognovit tamen, utrumque Codicem ea lectione carere. Denique rationes, quas Turneminus in suæ sententiæ favorem attulit, discussurus, non aliam, inquit, *versionem Syriacam* novimus, præter eam, in qua additio illa non comparet; deinde *textus Syriacus* ejus sermonis, nec in *Vaticana Bibliotheca*, nec alibi (quod sciamus) reperitur; demum *manuscripti Græcum* ejusdem textum afferentes, ii certe, quos superius laudavi, ea conditione destituuntur.

Turneminio ultra dabo, additionem *lectam* fuisse a *Justino* in *Græco* aliquo exemplari. At minime admittam, ex *docti Rabini* silentio arguere licere, eundem confessum fuisse falsitatis crimen, quod genti
suce

Sæc. XVIII. *suæ objecit Justinus. Opus illud Justinus legenti satis aperte constabit, eum in refutando Tryphone id negotii nequaquam sumsisse, ut quæcumque iste ad retundendas accusationes seu afferret, seu afferre posset, ipse accusationibus iisdem subjungere nunquam omitteret. Credat Judæus Apella, non ego, adeo bonum fuisse Tryphonem, ut sædissimam notam Judæis suis inustam rejicere neglexerit, quandoquidem præsto ei erant Græca exemplaria additionem non præferentia, quibus nimirum Origenes usus fuit in Hexaplis suis contexendis. Præterea non video, quodnam sit adhibitum a Tryphone silentium adversus intentatam suis Principibus a Justino criminationem. Siquidem ad hanc Tryphon illico ex ipso Justino reposuit: An pro eo atque eis, in scripturis aliquid detraxerint, aut depravarint principes populi, Deus scire potest; videtur autem hoc incredibile, ἀπίστον δὲ ἐόντος τοῦ τοῦτο. Quibus verbis ea fortasse subdidit, quæ depravationis illius crimen in Christianos transferebant. At nil mirum, Justinum potius, quam illa recitare, suis magis magisque urgere adversarium laborasse; quare statim subjunxit: Incredible profecto, ego dixi, videtur. Magis enim est horrendum, quam*